

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій

Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

М.Є. Рогоза

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни **«Економіка торгівлі»**
освітня програма **Підприємництво, торгівля та логістика**
спеціальність **076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**
галузь знань **07 Управління та адміністрування**
ступінь вищої освіти **бакалавр**

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка торгівлі» рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем
Протокол від 6 вересня 2022 року, №1

Полтава 2022-2023 рр.

Укладачі: Миколенко І.Г., д.е.н., доцент, доцент кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Підприємництво, торгівля та логістика» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ступеня бакалавр

_____ І.В. Юрко
(підпис) (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 2022 року

Зміст

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни	4
Розділ 2. Перелік компонентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання	4
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни	Ошибка! Закладка не определена.
Розділ 4 Тематичний план навчальної дисципліни	Ошибка! Закладка не определена.
Розділ 5 Система оцінювання знань студентів	Ошибка! Закладка не определена.
Розділ 6. Інформаційні джерела	Ошибка! Закладка не определена.
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни	Ошибка! Закладка не определена.

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Економіка торгівлі»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	<i>Пререквізити:</i> «Web-аналітика», «Організація підприємницької діяльності», «Товарознавство (Нехарчова продукція)» <i>Постреквізити:</i> Інтернет технології та соціальні медіа, Прикладне програмне забезпечення		
Мова викладання	українська		
Статус дисципліни – вибіркова			
Курс/семестр вивчення	2 курс, 1 семестр		
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	3		
Денна форма навчання:			
Кількість годин: – загальна кількість: 1 семестр - 90 годин			
- лекції: 16 год.			
- практичні заняття: 20 годин			
- самостійна робота: 54 годин			
- вид підсумкового контролю (ПМК, залік): екзамен			

Розділ 2. Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета: полягає у формуванні у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності, економічних характеристик окремих видів торговельної діяльності, господарсько-фінансової діяльності підприємств торгівлі, змісту окремих напрямів цієї діяльності підприємств торгівлі, змісту окремих напрямів цієї діяльності та їх взаємозв'язку, системи показників, що її характеризують.

Таблиця 2 – Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
---	--------------------------------------

<p>ЗК02. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>СК14. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних та логістичних структур.</p> <p>СК20. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній діяльності та сфері логістики.</p> <p>СК22. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та логістики з урахуванням ризиків.</p>	<p>ПР01. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і логістики й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.</p> <p>ПР05. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування баз даних у сфері підприємництва, торгівлі та логістики.</p> <p>ПР012. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і логістичних структур.</p> <p>ПР018. Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній діяльності та сфері логістики.</p> <p>ПР019. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та логістичних структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.</p> <p>ПР020. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і логістичних структур з урахуванням ризиків</p>
---	--

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль І. Торгівля як вид економічної діяльності, її засади, форми, характеристика та товарооборот

Тема 1. Природа торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності, її роль у забезпеченні суспільного розвитку

Торгівля, товар, споживча вартість, вартість, цінність, обмін, простий товарний обмін, товарний обіг, купівля, продаж, продавець, покупець, посередники, функції торгівлі, галузь, послуги, економічна, підприємницька та торговельна діяльність.

Поняття про торговельне підприємство. Класифікація торговельних підприємств. Роздрібна торговельна мережа. Типи роздрібно-торговельної мережі. Класифікація магазинів. Типізація та спеціалізація магазинів. Принципи розміщення роздрібно-торговельної мережі. Показники розвитку роздрібно-торгівлі.

Тема 2. Економічна характеристика роздрібно- та гуртової торгівлі

Міжнародна, зовнішня та внутрішня торгівля, оптова та роздрібна торгівля, організована та неорганізована торгівля, стаціонарна та нестаціонарна торгівля, експорт, імпорт, торговельне посередництво,

організатори оптового обороту, біржі, аукціони, ярмарки, торговельні послуги та торгівля послугами.

Тема 2. Управління товарооборотом на підприємстві торгівлі.

Сутність товарообороту підприємство торгівлі. Класифікація товарообороту підприємств торгівлі. Фактори, що визначають товарооборот підприємство торгівлі. Обсяг та структура товарообороту. Планування товарообороту торговельного підприємства.

Тема 3. Економічна характеристика зовнішньої торгівлі

Міжнародна торгівля, зовнішня торгівля, глобалізація; експорт; імпорт; зовнішньоекономічна діяльність, міжнародна діяльність України, зовнішньоекономічна діяльність, трендові моделі, європейський простір, європейський простір, зовнішня торгівля, експорт, імпорт.

4. Ринок споживчих товарів та послуг, роль торгівлі у забезпеченні його розвитку

Доход підприємства, доход від реалізації товарів, доходи від надання додаткових послуг, доходи від позареалізаційних операцій, валовий доход, торговельна надбавка, рівень надбавки, рівень валового доходу, вільна ціна, цінова політика, прибуток підприємства, рентабельність активів, рентабельність капіталу, рентабельність власного капіталу, рентабельність продажів, рентабельність витрат, управління прибутком, точка беззбитковості.

Тема 5. Суб'єкти торговельної діяльності та організаційно-економічні умови їх діяльності

Доходи торговельного підприємства. Види доходів торговельного підприємства. Прибуток торговельного підприємства. Функції прибутку торговельного підприємства. Види прибутку торговельного підприємства. Фактори, що впливають на прибуток торговельного підприємства. Етапи планування розподілу прибутку. Рентабельність торговельного підприємства.

Поняття, види та класифікація фінансових результатів діяльності торговельного підприємства. Місце прибутку в системі економічних показників діяльності підприємства. Методичні інструменти та послідовність етапів аналізу прибутку торговельного підприємства. Обґрунтування прибутку на плановий період: завдання та методичний інструментарій. Резерви зростання прибутку торговельного підприємства: поняття, класифікація, методика оцінки. Планування формування та розподілу чистого прибутку торговельного підприємства.

Розділ 4 Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	К-ть годин	Назва теми та питання практичного заняття	К-ть годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	К-ть годин
Модуль 1. Торгівля як вид економічної діяльності, її засади, форми, характеристика та товарооборот					

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	К-ть годин	Назва теми та питання практичного заняття	К-ть годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	К-ть годин
<p>Тема 1. Природа торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності, її роль у забезпеченні суспільного розвитку</p> <p>1. Економічна суть, природа та функції торгівлі.</p> <p>2. Торговельна діяльність, її сутність та принципи здійснення.</p> <p>3. Місце і роль торгівлі у розвитку товарно – грошових відносин в умовах ринку.</p> <p>4. Торгівля як галузь національної економіки.</p> <p>5. Товари та послуги як об'єкти торгівлі: сутність, особливості, класифікація.</p>	2	<p>Практичне заняття 1</p> <p>Характеристика організаційних форм торгівлі та розгляд показників її розвитку</p>	2	<p>Опрацьовувати лекційний матеріал, готуватись до практичних занять, виконувати індивідуальні завдання, опрацьовувати дистанційний курс, готуватися до модульної контрольної роботи та іспиту</p>	6
<p>Тема 2. Економічна характеристика роздрібної та гуртової торгівлі</p> <p>1. Сутність, значення, форми та функції роздрібної та оптової торгівлі.</p> <p>2. Показники розвитку роздрібної, гуртової торгівлі та гуртового товарообороту та його складових.</p> <p>3. Гуртова торгівля як об'єкт державного спостереження та регулювання.</p> <p>4. Чинники, що визначають тенденції та перспективи розвитку роздрібної торгівлі.</p>	2	<p>Практичне заняття 2.</p> <p>Функції та особливості роздрібної та оптової торгівлі</p>	2	<p>Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.</p>	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	К-ть годин	Назва теми та питання практичного заняття	К-ть годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	К-ть годин
5. Механізм ціноутворення у роздрібній торгівлі. 6. Сутність та методичні підходи щодо оцінки економічної і соціальної ефективності роздрібно торгівлі.					
Тема 3. Економічна характеристика зовнішньої торгівлі 1. Поняття та роль зовнішньої торгівлі, її основні форми. 2. Об'єкти та суб'єкти здійснення зовнішньої торгівлі, їх класифікація. 3. Економічний механізм здійснення зовнішньої торгівлі. 4. Показники, що характеризують розвиток зовнішньої торгівлі. 5. Стан та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України.	2	Практичне заняття 3. Сутність діяльності оптових посередників.	2	Опрацьовувати лекційний матеріал, готуватись до практичних занять, виконувати індивідуальні завдання, опрацьовувати дистанційний курс, готуватися до модульної контрольної роботи та іспиту	6
Тема 4. Ринок споживчих товарів та послуг, роль торгівлі у забезпеченні його розвитку 1. Ринок споживчих товарів та особливості його розвитку у сучасних умовах. 2. Основні елементи (рушійні сили) споживчого ринку. 3. Економічний механізм державного регулювання ринку споживчих товарів.	2	Практичне заняття 4 Визначення техніко-економічних показників використання складів. Режими зберігання окремих товарів на складах	2		6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	К-ть годин	Назва теми та питання практичного заняття	К-ть годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	К-ть годин
4. Інфраструктура споживчого ринку. Інфраструктура споживчого ринку.					
Тема 5. Суб'єкти торговельної діяльності та організаційно-економічні умови їх діяльності 1. Типологія суб'єктів торговельної діяльності за різними класифікаційними ознаками. 2. Права та обов'язки суб'єктів торговельної діяльності. Механізм державного впливу на суб'єкти торговельної діяльності. 3. Економічні умови функціонування торговельних підприємств.	2	Практичне заняття 5 Критерії та показники оцінки стану розвитку роздрібно-торговельної мережі Практичне заняття 6 Особливості організації торгівлі на ринках МКР 1	2 2 2		12
Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	К-ть годин	Назва теми та питання практичного заняття	К-ть годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	К-ть годин
Модуль 2. Ресурси торговельного підприємства та ефективність їх використання					

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	К-ть годин	Назва теми та питання практичного заняття	К-ть годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	К-ть годин
<p>Тема 6. Трудові ресурси торговельного підприємства</p> <p>1. Трудові ресурси торговельного підприємства: принципи та чинники формування.</p> <p>2. Продуктивність праці робітників: показники, методи оцінки, чинники формування.</p> <p>3. Матеріальне стимулювання праці робітників торгівлі.</p> <p>4. Аналіз і планування показників з праці і заробітної плати у торговельному підприємстві.</p>	2	<p>Практичне заняття 6</p> <p>Трудові ресурси торговельного підприємства</p>	2	<p>Опрацювати лекційний матеріал, готуватись до практичних занять, виконувати індивідуальні завдання, опрацювати дистанційний курс, готуватися до модульної контрольної роботи та іспиту</p>	6
<p>Тема 7. Фінансові ресурси (капітал) підприємства</p> <p>1. Фінансові ресурси торговельного підприємства: сутність, склад, класифікація, джерела формування.</p> <p>2. Капітал підприємства: сутність, класифікація, відмінні особливості окремих видів капіталу.</p> <p>3. Аналіз капіталу підприємства: сутність, завдання, етапи, методи.</p> <p>4. Планування обсягу та структури капіталу підприємства.</p>	2	<p>Практичне заняття 7</p> <p>Критерії та показники оцінки стану розвитку роздрібно-торговельної мережі</p>	2	<p>Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання</p>	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	К-ть годин	Назва теми та питання практичного заняття	К-ть годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	К-ть годин
<p>Тема 8. Фінансові результати діяльності торговельного підприємства</p> <p>1. Прибуток у системі економічних показників діяльності підприємства: сутність, функції, значення, джерела утворення.</p> <p>2. Алгоритм та сутність аналізу прибутку торговельного підприємства.</p> <p>3. Обґрунтування прибутку на плановий період та резерви його зростання у торговельному підприємстві.</p> <p>4. Оподаткування торговельного підприємства: звичайна та спрощена система.</p> <p>5. Планування формування та розподілу прибутку підприємства.</p>	2	<p>Практична робота 8.</p> <p>Форми і методи продажу товарів.</p> <p>МКР 2</p>	2 2	Опрацювати лекційний матеріал, готуватись до практичних занять, виконувати індивідуальні завдання, опрацювати дистанційний курс, готуватися до модульної контрольної роботи та іспиту	6
Разом	16		20		54

Розділ 5 «Система оцінювання знань студентів»

Таблиця 5 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Аудиторна	Характеристика організаційних форм торгівлі та розгляд показників її розвитку	5
	Функції та особливості роздрібної та оптової торгівлі	5
	Визначення техніко-економічних показників використання складів. Режими зберігання окремих товарів на складах	5
	Критерії та показники оцінки стану розвитку роздрібної торговельної мережі	5
	Особливості організації торгівлі на ринках	5
	Трудові ресурси торговельного підприємства	5
	Критерії та показники оцінки стану розвитку роздрібної торговельної мережі	5
	Форми і методи продажу товарів.	
	МКР 1	10
	МКР 2	10
3. Підсумковий контроль.	Екзамен	40
Усього		100

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

1. Anupam Nanda, Yishuang Xu, Fangchen Zhang How would the COVID-19 pandemic reshape retail real estate and high streets through acceleration of E-commerce and digitalization? Journal of Urban Management 2021. Volume 10, Issue 2. P. 110-124.

2. Dhruv Grewal, Dinesh K.Gauri, Anne L.Roggeveen, RajSethuraman. Strategizing Retailing in the New Technology Era. Journal of Retailing. 2021. Volume 97, Issue 1. P. 6-12.
3. Dinesh K.Gauri, Rupinder P.Jindal, Brian Ratchford Edward Fox and other. Evolution of retail formats: past, present, and future. Journal of Retailing. 2021. Volume 97, Issue 1. P. 42-61.
4. Marshall Fisher , Ananth Raman.The New Science of Retailing: How Analytics are Transforming the Supply Chain and Improving Performance. Boston, MA, United States. Harvard Business Review Press. 2010. 272 p.
5. Балджи М.Д., Доброва Н.В., Однолько В.О., Осипова М.М. Торговельне підприємництво : навчальний посібник. Київ: Кондор-видавництво, 2017. 112 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6689/1/Торговельне%20підприємництво.pdf>
6. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. Київ: Кондор-видавництво, 2017. 368 с.
7. Бердар М. Фінанси підприємств: навч. посіб. К: ЦНЛ, 2019. 352 с.
8. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р. Л. Лупак, Р. Р. Білик. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.
9. Бойчик І.М., Собко О.М., Спяк Г.І. Рівень та якість торговельного обслуговування: сутність та співвідношення понять. Інноваційна економіка. 2021. № 3-4. С. 118-123.
10. Власова Н.О., Гросул В.А., Круглова О.А., Чорна М.В. Економіка торгівлі: навч. посіб. Харків: Світ Книг, 2014. 473 с.
11. Іванченка І.С., Савицька Н.Л. та інші. Торговельне підприємництво: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво 2017. 214 с.
12. Ковальська Л.Л., Кривов'язюк І.В. Економіка підприємства: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.
13. Краснокутська Н.С. Підприємницький потенціал як фактор розвитку торговельних підприємств: монографія / Н.С. Краснокутська, І.Г. Бубенець, О. Є Чатченко. Х.: «Лідер», 2015. 175 с.
14. Мазур Н.А., Семенець І.В., Лопашук І.А. Економіка торговельного підприємства: навч. посібн. Чернівці: Чернівець. нац. Ун-т ім. Ю.Федьковича. 2020. 192 с.
15. Мокляк М.В., Сафонов М.С., Максименко Є.М. Аналіз методів формування асортиментної політики торгового підприємства. Інфраструктура ринку. 2019. Вип.27. С.204-209. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2019/27_2019_ukr/33.pdf
16. Моргулець О.Б. Менеджмент у сфері послуг. К.: ЦНЛ. 2019. 384 с.
17. Олініченко К.С. Товарні запаси в роздрібних торговельних підприємствах. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe?...2...PDF/...pdf
18. Організація торгівлі: підручник. Алопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.

19. Підприємництво і торгівля: навч. посібник. Волинчук Ю.В. та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 620 с.

20. Рокочка В.В., Алькема В.Г., Терехов В.І., Одягайло Б.М., Ковтонюк К.В та інші. Міжнародна торговельна діяльність: підручник. Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «Крок»., 2018. 698 с.

21. Савицька Н.Л., Мелушова І.Ю., Красноусов А.В., Олініченко К.С. Торговельне підприємництво: навчально-методичний посібник. Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2017. 214 с.

22. Сахно Є.Ю., Дорош М.С., Ребенко А.В. Менеджмент сервісу: теорія та практика. К.: ЦНЛ. 2019. 328 с.

23. Таранюк Л.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник [за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник]. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.

24. Чорна М.В, Кушнір Т.Б., Михайлова О.В. Економіка торгівлі: навчально-методичний посібник. Харків: ХДУХТ. 2015. с. 221.

25. Юрко І.В. Торговельне підприємство: навчальний посібник, Київ: Центр учбової літератури, 2018. 232 с.

26. Яркіна Н.М. Економіка підприємства: навч. посіб. вид. 2-ге перероб. і доп. К: Видавництво Ліра-К, 2020. 596 с.

27. Яскал О.О., Яскал І.В., Лопашук І.А. Економіка та організація торгівлі: практикум. Чернівці: Черн. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 132 с.

Інтернет-ресурси

1. Сайт Державної регуляторної служби України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // [http:// www.dkrp.gov.ua/info/5517](http://www.dkrp.gov.ua/info/5517)

2. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // [http:// www.me.gov.ua](http://www.me.gov.ua).

3. Сайт Державної служби статистики України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).

4. Сайт Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.consumer.gov.ua/default.aspx>

5. Сайт Державної фіскальної служби України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.sfs.gov.ua](http://www.sfs.gov.ua)

6. Офіційний сайт Світової організації торгівлі: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.wto.org/](http://www.wto.org/)

7. Сайт Головного управління статистики в Харківській області [Електронний ресурс]. - Режим доступу: // <http://uprstat.kharkov.ukrtel.net/ua/>

8. Законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

9. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>.

10. Сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

11. Сайт державної фінансової інспекції. URL: <http://www.dkrs.gov.ua>.

12. Сайт з питань ресторанного бізнесу. URL: <http://www.restcon.ru>.

13. Сайт з питань ресторанного бізнесу. URL: <http://www.restoranoff.ru>.

14. Ліга Закон: головний правовий портал України. URL:

<http://www.ligazakon.ua>

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

- MS Excel, Online програмне забезпечення Google сервіс Google Sheets